

Desmitificacions de J. F.

ADOLF BELTRAN*

La cerimònia havia començat abans de la seua mort i s'ha perllongat després amb major insistència. Una sèrie de gent s'ha entossudit a desmitificar Fuster, en una acció concertada per a la qual semblen justificats per una força insondable i salvífica. Alguns d'ells, curiosament, van protagonitzar en altres temps, de manera destacada, l'enlairament de l'assagista als altars d'on ara volen descavalcar-lo. Altres, retreuen a Joan Fuster el pecat de "catalanisme", mentre estan disposats a perdonar l'anticatalanisme d'aquells amb els quals temptegen últimament maniobres polítiques autòctones. Resulten, tots plegats, un poc patètics en la seua actitud bel.ligerant de "salvadors" d'un país per la via ràpida de la superació "sentimental" de les seues contradiccions civils.

Fuster, ¿un mite? La qüestió suggereix una reacció immediata: ¿I per què no? ¿Per què no fer de Fuster el mite representatiu d'un sector del país que s'allunya conscientment dels tòpics rebregats en què un altre sector ha convertit, a força de reblar el clau anys i anys, personatges com Sorolla o Blasco Ibàñez, per exemple? La qüestió, no obstant, demana alguna reflexió més sòlida i meditada.

Repassem, per tant, alguns conceptes. Fuster, s'ha dit, és l'intel.lectual valencià més important del segle. L'afirmació, ho mirem com ho mirem, no és mitificadora. És, senzillament, correcta. ¿Podria algú negar-ho? ¿Amb quins contraexemples?

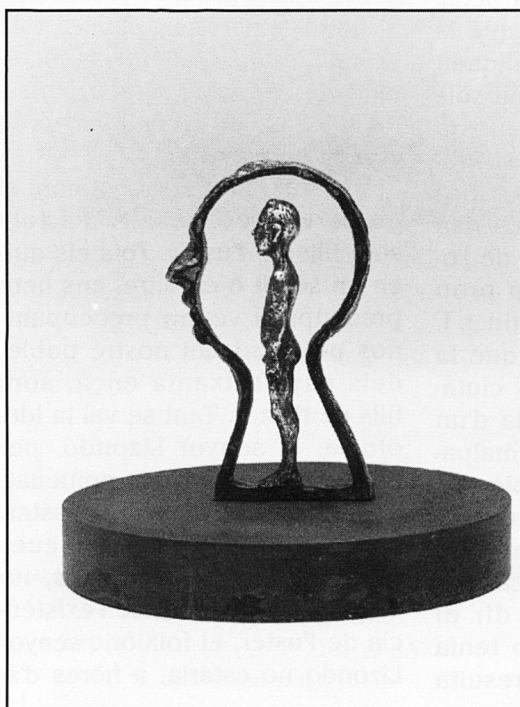
¿Podria algú negar la influència civil i la profunditat de la transformació intel.lectual que la seua obra ha provocat entre nosaltres? Fuster, s'ha comentat, és una referència inesquivable quan es parla de l'anàlisi de la societat valenciana i les seues peripècies històriques i culturals. ¿Qui ho podria desmentir? ¿Tal vegada la nostra tradició anterior de superficialitat voluntariosa o d'autonegació sempre estentòria? Fuster és discutible. ¿O creu algú que mai li va passar pel cap la idea de no ser-ho?

Quan assistim als intents d'alguns per reduir l'interès de Fuster al d'un escriptor estrictament amé i la seua significació a la d'un autor d'obres magnífiques, com *El descrèdit de la realitat*, que els promotors de la idea sovint no s'han llegit; quan se'ns vol situar *Nosaltres els valencians* com un llibre menor en l'obra fusteriana, tenim la sensació

que ens volen enredar, que volen amputar-nos un Fuster imprescindible, aquell que va deixar plantejat el repte de fer front al provincianisme i a la dimissió secular del nostre poble.

Llegir Fuster en clau dogmàtica o programàtica és un error imperdonable. No va escriure per a l'escolàstica. Va emetre, com qualsevol, opinions impugnable o, simplement, equivocades. Parlem-ne. Ara, no fem trampes. Tractar de renunciar a la raó, com ell la va fer servir, en el sentit més ample i ambiciós, per a esquivar, a canvi, amb metàfores psicològiques sobre la presumpta "mentalitat" del poble, els angles més incòmodes de la nostra realitat social i nacional, constitueix un exercici d'irresponsabilitat poc presentable. ¿Desmitificar Fuster?

* Periodista.

Escultura: Manuel Boix.